1352.

Ink
A
104

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

A. Rom. 1
1357

ROMANISCHES SEMINAR
HALLE.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13
DFG

10 Bl.
(defekt)
soll 17 Bl. haben

1357

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Cardinale Ugone Domenicano. Esposizione della Messa — opuscolo antico postillato da un personaggio illustre di cui non ricorda il nome Giuseppe Angelini, che dotta, perchè smarrita la cartolina ch'era di mano del fratello di esso Francesco. Si potrebbe fare osservare da' dotti domenicani.

Preziosa edizione della fine del XIV° sec.

X

A. Rom. 1
1357

ROMANISCHES SEMINAR HALLE

Ink A 104

Universitäts- u. Landesbibliothek Halle/S.

LB XIX 328459

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

¶ INCIPIT EXPOSITIO MISSE SECVN-
dū fratrem Hugonē Cardinalē ordīs predicatoꝝ.

DIcit aplꝯs ad Ephesios.vi.c. Induite uos armaturā dei ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Hec armatura est uestis sacerdotalis significatiua uirtutis sexdupliciter representatiua uestium xp̄i quibus indutus fuit tp̄e passionis. ¶ Primū uestimentū quo sacerdos induit̄ est amictus quo caput tegit̄. Et significat salutem q̄ per fidē tribuit̄. De hac aplꝯs ad Eph.vi. Galeā salutis assumite. Et rep̄ntat cooptoriū quo iudei uelabāt faciē dei xp̄i: dicentes. Math.xvi. Prophetiza nobis xp̄e quis ē q te pcussit. ¶ Scd̄m uestimentū quo tegit̄ corpus a sursum usqꝫ deorsum: ē alba qua sacerdos induit̄. Et significat spem q̄ ex gr̄a ꝑuenit ecclesie sursum & ex meritis ecclesie deorsū. De hac aplꝯs ad Ro.viii. Spe salui facti sumus. Hoc rep̄ntat uestem albaꝫ in qua illusit Herodes eū. Math.xxiii. Illusit & indutum ueste alba & remisit ad pilatū. ¶ Tertiū uestimentū est corrigia uel cingulū: per quaꝫ significat̄ iusticia cuius duo sunt brachia inter se confligentia. s. declinare a malo & opari bonū. Vnde xp̄s Esaie.xi.c. dixit: Et erit iustitia cingulū lūboꝝ eius. Hec corrigia rep̄ntat flagellū cū quo Pilatus Iesum flagellauit. ¶ Quartū uestimentum est manipulus qui in leua manu portat̄. Per quē fortitudo designat̄. q̄ cōtra aduersa debellat̄. De hac dicit aplꝯs. Fortitudo est uirtus recondens in pectus aduersitatis. Iste manipulus rep̄ntat funē cū quo ligatus fuit Iesus a iudeis cōprehēsus. Vnde Io.xviii. Cōprehendentes Iesū flagellauerūt eū. ¶ Quintū uestimentū est stola siue orariū q̄ hꝫ duo brachia pēdentia significātia prudentiā et tēpantiam. Vnde apl's ad Titū. Sobrie & iuste & pie uiuamus in hoc seculo. Hec stola ligaturā significat qua ligatus fuit Iesus ad columnā ¶ Sextū uestimētum est casula p quā significat̄ charitas Nam sicut casula oīa tegit sic charitas operit multitudi-

Amictus quid

Alba

Cingulum

Manipulus

Stola

Casula

BIBLIOTHEK DES ROM. SEM. HALLE

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

nem peccatorum. Hec casula representat purpureum ue stimentum quo milites circumdederunt Iesum. Vnde Io. xix. Et ueste purpurea circumdederunt eum.

Viso numero & ordine sacerdotaliū uestiū. nūc uidendū est quō ad altare accedendū est. Dicit enim .iii. Regū q Salmon fecit altare eneū. & in Exodi. xxv. Moyses fecit labiū eneū de speculis mulierū in quo lauabāt se sacerdotes in ingressu. In labio eneo sonora significat confessio. In altari eneo mentis amaritudo. Per speculum mulierum uite cōsideratio sanctorum. Sacerdos nāq anteq ad altare ueniat: p confessionē se abluat. p amaritudinē mentis se expurget. & p consideratōem uite sanctorum se informet. De primo dicit Esaias. Mūdamini qui uasa fertis domini. De scdo Cor. i. ii. c. Expurgate fetus fermentū. De tertio ad Hebreos. xii. Ideoq & nos tantam habentes impositam nubem testiū. deponentes omne pondus & circumstans nos peccatum. ¶ Hoc facto seqtur introitus misse. quia dicit apost. ad Ti. ii. Obsecro igitur primo omniū fieri orones & obsecrationes postulationes. gratiarum actiones. ¶ Notandū q missa distinguit in quattuor partes. Prima pars est usq Te igit clementissime zc. ab introitu misse. Et hec uocatur Orationes. Scda pars est a Te igit usq ad Pater noster. & uocat Obsecrationes. Tertia pars est a Pater noster usq ad Collectas. & uocat Postulationes. Quarta pars est a Collectis usq ad Ite missa est. & uocat Gratiarum actiones. ¶ De prima pte misse notādū est q primo cantat Introitus misse. Et significat uaticinia prophetarum: et desideria sanctorum prm desiderantiū dei filiū incarnandū. In cuius rei signū prima dnica aduentus dni cātat ecclesia illū introitum. Ad te leuaui aīam meam. &c. Versus est Vias tuas dne. &c. qui designat opa eorum. Triplicatur aūt introitus fm quosdā in diebus festiuis in laudem trinitatis. Et dr semel cū gloria patri ad laudē unitatis. Dicit aūt bis in

Sacerdos celebraturus quomodo debeat ad altare accedere

Notādū quod Missa distinguitur in quattuor partes. Scz.

Introitus quid

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

diebus festiuis aliis ꝓpter laudē diuine & hūane nature que in ꝑsona filii sunt unite. Sed sciēdū est ꝙ in aliqbus ecclesiis ut dicit Inno. in sua expositōe in diebus festiuis dr̄ ꝑfecte & imꝑfecte introitus. Primo ꝑfecte quia ecclesia deum laudat ꝑfecta laude. Scd̄o dr̄ imperfecte quia imꝑfecta est oīs laus. Via tertia dicit̄ perfecte quia ꝑfecta est laus patrie. ¶ Seqtur Kyrieleison. qd̄ triplicat̄ ꝓpter bonitatem. Et primo dr̄ ter Kyrieleison propter laudem patris. Scd̄o dicit̄ ter xp̄eleison in laudem uel gloriā filii Tertio dicitur ter Kyrieleison in honorē sp̄tūs sancti. Dicitur aūt nonies ꝓpter nouē ordines angeloꝝ. ¶ Circa hoc notandū est ꝙ laudant tres lingue deū. s. Greca Hebrea & latina. Greca. n. est cum dr̄ Kyrieleison. quia Kyrios est idē ꝙ xp̄s. Eli. i. deus. Et leison. i. miserere. Et ymas idest nobis. Vnde Kyrieleison tantum sonat q̄tum. O deus xp̄e miserere nobis. Hebrea lingua est Alleluia. In hebreo tantum sonat alleluia q̄tum laudem uel laudes dicite deo in latino. Vel laudate uerum deum inuisibilem. Et hec interpretatio ponitur ab Aug. in glo. psalterii. ¶ Itē Amen interpretatur fiat. Et hoc est cū dicitur. Per oīa secula seculoꝝ amen. i. fiat. Item interpretatur ueritas. sicut in apocal. ubi dicitur dei filius: ibi dicit amen testis fidelis. i. ueritas. Item interpretat̄ uere. ut in euangelio. Amen dico uobis. In latina uero lingua dicuntur orationes que ponuntur post Kyrieleison. ¶ Sequitur de gloria in excelsis deo: quod est laus angelorum: quod cantauerunt in natali domini. Et debet dici in medio altaris. quia angelus qui natiuitatem domini pastoribus nunciauit stetit in medio pastorum. ut patet Luce. ii. quando dixit. Ecce euangelizo uobis gaudium magnum quod erit omni populo. ¶ Sacerdos dicens Gloria in excelsis: Gerit personam ipsius angeli. Chorus respondens: gerit personam multitudinis. de quo dicitur ibidem. Facta est cum angelo multitudo celestis laudantium deum & dicentiū

Kyrieleyson

Notādū quod Tres lingue laudat deum. scilicet Greca: Hebrea & latina

Amen quot modis interpretatur

Gloria in excelsis deo

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Gloria in excelsis deo·zc·per quod representat mesticia uetez prm propter tediũ expectatõis incarnationis dñi Cantatur·n·gloria· quia habebant spem liberationis de expectatione·ut dicit Esaie·xxviii·ps·xxi·In te sperauerunt patres nri·sperauerunt & liberasti eos· ¶Item nota ꝙ cantica latine idem sunt ꝙ gloria in excelsis·Et alleluia non cantat a·lxx·usqꝫ ad pascha·quia illud tps significat babilonicã captiuitatem: in qua iudei suspenderũt organa sua & dixerunt·quõ cantabimus canticũ dñi in terra aliena· ¶Post gloria in excelsis uertit se sacerdos ad populũ dicẽs·Dñs uobiscũ·ut dr Ruth·ii·c·unde sumptus est·Ruth eniꝫ salutauit messores·sic est sensus·Dominus uobiscũ·i·ꝙ tribuat petitionibus nris effectum· Epus uero dicit·Pax uobis·quia Eps est uicarius xpi q hoc uerbum discipulis suis dixit·Io·xx·c·Pax uobis· & est sensus in presenti det uobis pax tpalis·& in futuro pax eternalis·De his duobus dicitur Io·xiii· Pacem relinquo uobis·Pacem meã do uobis·Chorus respondit·Et cũ sptũ tuo·qđ scriptũ est ab aplo ad Titũ·& est sensus·Deus q est in ore tuo sit in corde tuo·Postea dicit sacerdos·Oremus·in signũ ꝙ xps dixit discipulis suis· Orate ne intretis in tentationem·Deinde ꝑponit sacerdos orones q terminent in filii noie· quia nõ ualet oro q̄ non fit in noie mediatoris·Et notandũ ꝙ ois oro dirigit ad patrem uel filium·nulla aũt ad spm sanctum·Quia sptũs sanctus est donũ·& a dono non petit donũ·sed a largitate doni· Petitur aũt a patre & filio: cum sptũs sanctus ab utroqꝫ procedat·Vnde ad patrem & filium dirigit oro tanq̄ ad alicuius datorem · & non ad spm sanctum qui est donum ¶Item notandũ est ꝙ si dirigat oro ad patrẽ in qua non est mẽtio de filio tũc dꝫ dici Per dominũ·ut in illa oroe Protector in te sperantiũ deus ·Si uero in oroe fit mẽtio de filio tunc dꝫ dici Per eundẽ·ut in illa oroe·Deus q de beate Marie uirginis utero·Si aũt dirigat ad filium tũc

Dñs uobiscu

Pax uobis

Et cu spu tuo

Oremus

Orationes

debet dici qui uiuis & regnas zc̄·ut in illa oratione· De/
us qui uirginalem aulā·Si uero in fine orationis fiat mē/
tio de filio·tunc debet dici·Qui tecū uiuit·zc̄·ut patet in
uersibus sequentibus·Per dominum dicat cum patrem
presbiter orat·Cum xp̄m memores:per eundem dicere
debes·Si xp̄o loqueris qui uiuis dicere debes·

Nota hos versus de modo terminandi orationes

¶ Finita orōne sequitur epistola·que significat doctrinā
apl'oꝝ·Et eleganter precedit orō·quia legitur Luce·d·c·
Rogate dn̄m messis ut ipse mittat operarios in messem
suam·Legitur·n·epistola de apl'is Petro & Paulo·& etiā
Iacobi ut patet quandoqꝫ de canonicis qn̄qꝫ de actibus
apl'oꝝ·quandoqꝫ de apocalipsi·qn̄qꝫ de parabolis Salo/
monis·& quandoqꝫ de prophetis·qn̄doqꝫ de quinqꝫ li/
bris Moysi·quia de ipsis promittebantur tpalia·in cuius
signum terminant̄ in grauem accentum·In nouo uero
testamento promittunt̄ sp̄ualia·in cuius signum euange
lia terminantur in acutū accentum·¶ Post epistolam se
quit̄ responsoriū·qđ pertinet ad opera actiua·& bene cō
gruit hoc nomen responsoriū operationi·quia debent
respondere predicationi·hoc est ꝑm ꝙ nobis predicatur
ꝑm hoc etiam debemus opari iuxta illud·Beati qui au/
diunt uerbū dei·zc̄·Vocatur·n·a quibusdā Graduale·eo
ꝙ significat gradum uirtutis·Vnde·i·Petri administrāte
in uirtute scientiā·in scīa pietatem·in pietate amoreꝫ fra
ternitatis·¶ Post respōsoriū sequit̄ alleluia qđ significat
gaudiū ineffabile·significans ꝙ ecclesia fidei hꝫ laudem
¶ Post alleluia seqtur uersus·qui significat operatōnem
que dꝫ coniungi laudi·qa deū non bn̄ laudat qui bene o
perari cessat·Alleluia repetit̄ cōuenièter·& significat lau
dem patrie·¶ Seqtur sequētia·Vn̄ in antiqs sequētiis sūt
uerba incognita·qa ignotus est nobis modus laudādi de
u m in patria·¶ Nōndum ē ꝙ in diebus ieiunioꝝ:uti in
xl·cantat̄ tractus·p all'a·in quo notat̄ lōga expectatio sctō
rū prm uel iudeoꝝ captiuitas dura·¶ Seqtur euangeliū

Epistola

Responsorium siue Graduale

Alleluia

Versus

Sequentia

Tractus

q͛d significat uerbū dei. & legit hoc diaconus. & sumit li
brꝫ de altari. in quo significatᷣ ꝙ euangeliū ē uerbū dei. ꝑ
altare significatᷣ ſm id Exodi. xx. Altare de terra facies
mihi. inclinatꝰ ipm̄ sup sinistrū humerꝫ. in quo significatᷣ
ꝙ ꝑdicatio xp̄i de gētibus trāsiuit ad iudeaꝫ. Iuxta illud
Esaie. x. In diebus illis saluabitᷣ iuda. in qbusdā locis crux
precedit euāgeliū in signū ꝙ ꝑdicatio dꝫ seq crucifixuꝫ
Vnde dn̄s dixit Petro. sequere me. Precedūt aūt duo ce
rei. quia predicatores sp dn̄t hr̄e noticiā utriusqꝫ testamē
ti. Precedit aūt qn̄qꝫ unus. per quē significatᷣ ꝙ Ioānes an̄
xp̄m missus fuit. Thuribulū cū thure significat orōem
cū deuotione q̄ tunc maxime oꝫ hr̄e fideles in audiēdo
uerbum dei uel diuinū sermonē. Debet aūt in alto legi.
quia doctrina euangelii dꝫ oēs alias doctrinas ꝑcedere.
Vnde apl's ad Eph. vii. Lex neminem duxit ad ꝑfectum
ad euangeliū operatᷣ salutē omni credenti. Notandū est
ꝙ subdiaconus ferens puluinar ante diaconū ipso facto
representat ꝙ dignus est operarius mercede sua. Mat. x
& apl'us ad Coꝝ. xi. c. Si spūalia seminamus uobis non
est magnum si carnalia uestra metamus. ꝙ aūt subdiaco
nus librum & puluinar reportat significat ꝙ ꝑdicator dꝫ
in opere bono uitaꝫ suā deo offerre. Vn̄ ad Coꝝ. Omne
quodcūqꝫ facitis uerbo aut ope in noīe dn̄i nr̄i iesu xp̄i
facite. Diaconus uolēs legere euangeliū ꝑmo salutat po
pulū dicens. Dn̄s uobiscuꝫ. in quo significatᷣ se orare ꝙ
deus sit cuꝫ eis qui reddat nos attētos in audiēdo uerbū
dei. Et chorus respondit ac si diceret. Tecum crucifixuꝫ
credo. unde aplūs ad Coꝝ. ii. Nō iudicaui me inter uos
scire nisi xp̄m Iesum & hunc crucifixū. Vnde aplūs ad
Gala. vii. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce dn̄i nr̄i Ie/
su xp̄i. Debet. n. legi ad aqlonem. per hoc significat ꝙ ar
mari debemus doctrina euāgelii cōtra diabolū q ꝑ aqui
lonem significatᷣ. Vnde cāticoꝝ. iiii. Surge aqlo. i. diabo/
le & ueni auster. i. spūs sancte. Audiētes aūt euāgeliū de

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

bent stare quasi parati ad preliū pro fide xp̄i sustinēda.
Vn̄ Luce.xxii. Qui nō h3 gladiū uēdat tunicā & emat
gladiū. Item debēt deponere baculos. qa dr̄ Math.v. Si
pcusserit te in faciē prebe ei & maxillā. Debent ēt ab a/
matoribus mundi recedere. Lecto euangelio d3 se qlibet
signare ne diabolus semen.i.uerbū dei a cordibus eorū
surripiat. Vnde in euangelio Luce legit̄. volucres celi cō
mederūt illud. Post hoc det̄ liber aptus ad osculandū sa
cerdoti. quia dr̄ Luce.viii. Vobis datū ē nosse mysteriu3
regni dei. Datur & patena ſm quosdā clausa illis q sunt
in choro. quia ibi sequit̄ ceteris in parabolis de sacerdo/
te. Malchie.ii. dr̄. Labia sacerdotis custodiunt scientiam
& legem exquirēt de ore eius. Tunc incipit sacerdos. cre
do in unū deum. In quo significatur ꝙ ea credere debe/
mus que audiuimus in euangelii predicatōe. Vnde apo
stolus ad Ro.x. Fides ex auditu. auditus per uerbū xp̄i
Postea uertit se sacerdos ad populū monens eum ad ac
cedendū in euangelii predicatōe. & dicit Oremus in si/
gnum ꝙ xp̄us dixit discipulis suis Luce.xii. ¶ Post hoc
incipit chorus offertorium. in quo significat se offerre fi
dei orōem. Sacerdos postea uolens accipere calicem &
hostiā: que d3 esse tritica. & hoc est ſm ꝙ deus cōpara/
uit se grano frumenti. ¶ Item accipit̄ uinū in signum ꝙ
xp̄s fuit actitius botri racemus in torculari crucis pressus
Vnde Hiere.liiii. Vestimenta tua sunt calcantiū in torcu
lari. Deinde accipit aquā que in tanta q̄titate d3 apponi
ut in uino ualeat absorberi. in signum ꝙ ecclesia se d3 in
corporare xp̄o & non xp̄s ecclesie. Vnde dicit Aug. nō
mutabis me in te sicut cibum carnis tue: sed tu mutabe/
ris in me. In pane corpus xp̄i designatur. In uino sanguis
denotat̄. In aqua populus representat̄. Vnde apocal.xvii.
sic aque multe & populi multi. ¶ Item ꝙ sacerdos post
offertorium lauat manus suas significat mundiciā men
tis & corporis quā debet habere ministrator tanti sacra/

Lecto euangelio quisq debet si munire signo crucis

Credo in unum deum

Oremus

Offertoriū

Vinum

Aqua

In pane corpus xpi designat. In vino sanguis. In Aqua populus

Quod sacer... nus lauet Quid

menti. Vnde Hiere. Lauamini mundi estote. zc. Postea datur thus in signum q homo debet habere deuotõem in orando. Hiere. xlviii. Maledictus qui facit opus dei negligẽter. Et est sciendum q hec pars de qua dictũ est solebat in primitiua ecclesia appellari cathecuminoruz. Vnde subdiaconus lecto euangelio solebat clamare. Exite cathecumini. quia sacerdos secretũ incipit. & rõ huius fuit. quia illi erant sine sacramento baptismi. ¶ Post hec dicit sacerdos inclinato capite ante altare. In spũ humilitatis. qđ sumit de tertio Danielis. Postea eleuato capite aliqtulum osculatur altare. in signum q per passionem xpi reconciliati sumus deo patri. Vñ apostolus ad Coꝛ. ii. faciens pacem ut reconciliet ambos in corpore deo patri. Postea cõuertit se ad populũ dicens secrete. Orate pro me fratres & ego pro uobis. In quo significat qđ xps dixit discipulis suis Luce. xxii. Orate ne intretis in tentatõem. & ibidem ego pro te rogaui Petre. in quo significat ecclesiam de iudeis ortam esse. Post hec sacerdos dicit secrete orationes iuxta numerum & ordinem orationum ante epistolam premissarum. & dicit eas secrete. quia Christus orauit secrete cum dixit Math. xxii Pater mi si possibile est trãsfer calicem hunc a me. Finitis secretis dicit alte. Per omnia secula seculoruz. In quo significatur q Petrus suscitationem Lazari aperte predicauit. Post hec salutat populum dicens. Dominus uobiscum. & monet mentes habere ad diuina cum dicit Sursum corda. ¶ Post hec dicit prefationem. que sic appellatur quia precedit principale sacrificium. Sunt autem decem prefationes canonice.

¶ Prima de sancta trinitate: Secunda de natiuitate. Tertia de apparitione. Quarta de quadragesima. Quinta de sancta cruce. Sexta de resurrectione. Septima de ascẽsione. Octaua de spiritus sancti missione. Nona de beata uirgine. Decima de apostolis. In fine autem

Postea dat' Thus
Hiere
In spũ humili
Orate fratres
Orationes secrete
P oĩa secula
Sursum corda
Prefationes

prefationis orat sacerdos ut laus sua societur angelorum laudibus. ¶ Post hec chorus cãtet ter. Sãctus sanctus sanctus. ostendens se conformare angelis. Et sumit Esaie. c. xii. usqꝫ ad illum locum Osanna in excelsis. quod dicit Math. xxiii. Dicitur aũt ter sanctus propter personarũ trinitatem. & semel deus propter essencie unitatem. & osanna. idest obsecro salua.

Viso de hac parte prima que dicta est supius orationes dicendum est de scða que ſm apostolũ dicitur obsecrationes. Hec pars quandoqꝫ dr̃ secretum. & hoc dico quoniam dicitur in secreto. Aliqñ canon dicit: quia ibi sunt uerba mistica a sanctis patribus instituta. Aliquãdo dr̃ sacrificiũ pro sui parte digniori. Post hec sacerdos incipiens. Te igitur. se debet inclinare ante altare. Significans ꝙ Petrus inclinauit se dum prospexit in monumẽto & inclinatus debet incipe. Te igitur. et sic precedentis parti cõtinuatur tu es sanctus dominus. Igitur clementissime pater rogamus te per Iesum Christuꝫ dominũ nostrum ut benedicas hec dona. hec munera. hec sancta sacrificia illibata. Dona dicuntur. qa donantur a superiori. Ia. i. Omne donum optimum a patre luminum descendit. Munera dicuntur quia offeruntur ab inferiori quia nobis mittuntur. Sacrificia dicũtur. quia pro peccatis offeruntur. Fiunt autem tres cruces super hec uerba illibata. & multis de causis. ¶ Prima est in reuerentiam trinitatis cuius potentia fit cõuersio panis & uini. ¶ Secunda est in figuram triplicis unionis in incarnatione saluatoris. ¶ Tertia in memoriam trine crucifixionis. Prima fuit in uoluntate persequentium. de qua Math. xxvi. collegerunt põtifices & pharisei con. Secunda fuit in uoluntate clamantiũ de qua Math. xxv. at illi clamabant. crucifige eum. Tertia fuit in crucifixione manuum & pedũ. de qua Luce. xxii. & crucifixerunt eum. Sacrificia illibata. i. incorrupta. Nõ quia

Scũs Scũs Sanctus
Osanna
Canon
prima pars
Secunda pars
Dona
Munera
Sacrificia
Illic Tres cruces quid sint
Scũ illibata

ROMANISCHES SEMINAR * HALLE *

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Memento famuli tui

Communicantes

Hanc igitur obla
Benedictam

substãtia panis & uini non põt corrumpi in q̃ substantia panis & uini transmutatur & trãsubstantiatur uirtute uerbo/ rũ.s.in carnẽ & substantiã xpi. Unde ps. Nõ dabis sctm̃ tuum uidere corruptõem. Terminatur aũt hec ps canonis in primis. In hac scda parte ẽm aplm ad Thi. oratur ꝓ his qui in sublimi sunt positi. Oratur n. pro principe sptũali et terreno. Spũalis hꝫ gladiũ uerbi dei ad repellendũ here/ ticos. Terrenus hꝫ gladiũ ferri ad feriendũ contumaces. De his duobus dicitur Luce.xxii. Ecce duo gladii hic. ¶Sequitur tertia pars.s. Memento famuli tui. In q̃ oratur pro uniuerso. In qua orõe dꝫ ordo attendi per ordinẽ charita/ tis. qñqꝫ primo orat sacerdos pro prẽ & matre. scdo pro parentibus. tertio pro his q se cõmendãt eis patrociniis. quarto pro astãtibus. qnto pro xpiano populo. nã nimis non dꝫ orare ne generet in plebe scandalũ. Quia dicitur Math.xxiiii. Ve aũt hõi illi. zc. nam dꝫ certissime pro/ curare ꝙ non dꝫ officium ꝑferre sine sale.i. sine discretio ne & decore. ¶Seqtur quarta pars.s. Cõicantes.etc. in q̃ fiat mentio sanctoꝝ aploꝝ & martiꝝ. & non solũ istoꝝ qa cũ hoc sit sacrm̃ amoris. in huius sacri mysterio dꝫ fi eri memoria de illis in qbus apparuit signũ ueri amoris In apostolis apparuit per obiectõem tpalium. in marty/ ribus per corpoꝝ tormentoꝝ expositionem. De primis Math.xix. Ecce relinquimus. ideo de scdis dicitur Io.iii Et si coram hõibus tormenta passi sunt. Terminãtur au tem hec particule. per dñm nostrum. sicut.n. oĩa per fili/ um facta sunt: ita per ipm̃ habent determinari & repara ri. Non dꝫ dici amen usqꝫ ad perfectõem ẽm quosdam. quia angeloꝝ chori facto mysterio assistentes respõdẽt. ¶Sequitur quinta pars.s. Hanc igitur oblationem. in qua dicitur benedictam rationabilem. Benedictam dicit quia a deo specialiter benedicitur. Et quia hic agitur de Christo qui est benedictus fructus uirginis Marie. Item per istam ueram Hostiam celestem benedictionem as/

Tertia pars

Quarta pars

Quinta pars

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

sequimur. Rationabilem dicit acceptabilem. quia in ista acceptamur deo. Fiunt autem quinq; cruces. Prima super benedictam. Secunda super ascriptam. Tertia super ratam. Quarta super corpus. Quinta super sanguinem. Tres prime significantes tres dies qbus deus predicauit post dominicam in ramis palmarum: uel triduū in quo Christus in sepulchro requieuit. uel tria loca corporis in quibus passus fuit: scilicet manus pedes & latus. Due uero sequentes significant q Christus habuit quinq; uulnera. Tres prime sunt communes pane & calici. Quarta appropriatur pani. & quinta calici. ¶ Sequitur sexta pars que incipit. Que pridie. &c̄. in qua sunt multa notabilia: & diligenter attende. Primum est qui pridie anteq̄ pateretur communio sacramenti corporis & sanguinis domini in die cene post commestionem agni paschalis instituta fuit. in signum q sacramenta legalia umbre erant & adueniente ueritate cessare dicuntur umbre. Item hoc sacramētum uiaticum fuit: & ideo illud dedit Christus cum ad passionem ire uoluit ut mentes apostolorum firmius firmarentur. & ut ultima audita firmius memorie commendarent. Secundum notabile est quia dicit. Accepit panem & tradidit eis sacramentum corporis sui sub specie panis & non specie agni ne manducarent ac si de morte legali agnum offeramus. Tertium notabile est quia dicit eleuatis oculis in celum. Per hoc enim q Christus eleuauit oculos nobis insinuauit se habere a patre quicquid. Et secundū hoc in principio operum nostrorum debemus dirigere mentis oculos ad deum tanquam ad datorem omnium bonorum.

¶ Quartum notabile est q dicit deo patri gratias agēs qui ipsum in carnem misit. & q per ipsum mundum redemit. & per ipsum mortem nostram destruxit.

¶ Quintum notabile est q benedixit bendictione celesti. & uirtute uerbi qua conuertitur panis in corpus

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

christi & uinum in sanguinem uirtute uerboꝝ. ❡ Sextū notabile est ꝙ benedixit et fregit. quia sic fit cōfectio uirtute istoꝝ uerborū. Hoc est. n. corpus meuꝫ. Prius panis est fractio q̄ confectio. ergo dicitᷓ prius fregit q̄ consecrauit. sed etiā prius consecrat q̄ frangat. ergo aliter facit q̄ xp̄s. ergo in hoc delinquit qđ absit. Alii dicunt aliter: ꝙ benedixit prius: & postea fregit. Tertio hec uerba dixit: Hoc est corpus meū. Et tunc illud fregit. & ita prius fuit fractio q̄ consecratio. et sic obuiant ista sibi. ergo ecclesia delinquit. Sed est dicendū ꝙ ecclesia nō delinquit. quia xp̄s post benedictionem & consecratōem fregit. licet ordo aliter uerboꝝ sonat. ❡ Septimū notabile est ꝙ dicit. Accipite & manducate. In quo significatur duplex manducatio. s. sacramentalis & sp̄tūalis. In sacramentali percipimus corpus xp̄i. In spirituali incorporamur mystico corpore xp̄i quod est ecclesia. Sacramentalis cōmestio bonoꝝ & maloꝝ esse potest. Sed spiritualis tātum est bonoꝝ. prima non perficit. Et de illa dicit apostolus. i. ad Corinth. xi. Qui manducat corpus xp̄i & bibit sanguinem eius indigne: iudiciū sibi manducat. etc̄. Ille aūt indigne recipit qui sacramentaliter & spiritualiter non recipit. Sacramentalis manducatio est signata per hoc ꝙ dicit accipite. ❡ Item pōt queri quid demōstretᷓ per hoc pronomen hoc: an corpus an panis. Non panis quia sic falsse diceretᷓ. hoc est corpus meum. Non corpus quia adhuc non sunt dicta uerba uirtute quorundā fit transubstātiatio. Solutio. Quidā dicunt de quibus fuit unus magister Pe. manducator siue cōmestor qn̄ dictum est totū substantiatum est. ut si dico hoc est corpus meū. Et pōt poni tale exēplum. qui dicit per se litus. litus solum intēdit. sed qui dicit litus aratur. intendit alium & alium sensum. s. operam. A simili qui dicit hoc est. transubstantiatio non fit. Sed qui dicit totum insimul. s. Hoc est corpus meū. tunc fit transubstantiatio. Dico tn̄ ꝙ aliud est

Benedixit & fregit
Hoc est. n. corpus meum: virtute istorū verborū fit confectio
Accipite et manducate
Sacramentalis Spūalis comestio
P hoc pronomen hoc an Corpus a panis
Hoc est. n. corpus meuꝫ

nomen esse uel uerbū. & aliud est dictionem esse. sicut
dicit Aristo. in li. topicoꝝ ꝙ aliud est significare aliud
dicere hoc nomen homo significat hōiem. dicere aūt
non est significare. Vnde dictio est inq̄tum dr̄ aliud de
alio uel cum alio. unde dico per totā significatōem et cō
structionem significare habet aliquid cū alio ſm ꝙ di/
cit Pris. ꝙ oratio est dictionū ordinatio. Vnde cum ali/
quid pronunciatur per se non proprie est orō sed cū po
nitur in oratione. Vnde non oportet querere de hoc pro
nomine hoc. sed de ipso ſm ꝙ dictum est dictio. unde
non debet hr̄e demonstratōem huius ut pronōis sed ut
dictionis. unde cū pronunciatione huius ꝓnominis hoc
sit ibi panis cum non demonstret illud qđ tota oratio fa
cit. s. uerum corpus xp̄i. quia ibi est quando tota orō di
cta est. sicut quando totū dictum est uel factū ibi corpus
xp̄i uerum est. & ibi sub specie panis & uini totus xp̄us
est per conuersionē & connexionem & aīa per coniun
ctionem. diuinitas per unioneꝫ. sed in ꝑsona filii ꝑsona. n
patris ibi nō est neqꝫ ꝑsona spt̄us sancti ex ui uerboꝝ sa
cramenti. licet ibi sint per concomitantiā siue identitatē
essentie. quia nō sunt unite ille ꝑsone humane nature cu
ius unionis ratione dr̄ ibi esse diuinitas. Sola. n. ꝑsona fi/
lii uniuit humanā naturā. Vnde ꝑsona filii ibi est. diuini
tas. n. ibi est integra & ꝑfecta. & sunt ibi tres persone. per
essentiā potentiā & presentiam sicut in omni creatura. ta
men nō sunt sub sacramento. s. ratione sacramenti: sed so
la per sona filii ratione predicta. ¶ Sequit̄ Simili modo
etc̄ In qua clausula multa sunt notabilia eodem mō sicut
in principio. Dicit̄. n. in hac clausula. Hic est calix san/
guinis mei uirtute quoꝝ uerboꝝ fit cōuersio uini in san
guinem xp̄i in calice sub specie uini. sed sanguis per cō/
uersionem. corpus per cōnexionē uel conuentōem. aīa
per coniunctōem. deitas per unioneꝫ. ¶ Item querit̄ hic
si sit semiplenū sacramentū sub una specie qa sub specie

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

panis est sacramentum corporis dꝫ apponi tantū · sed si aliquis dimitteret uinum scienter uel ad inducēdum heresim non esset sacrm̄:Sed si aliquis dimitteret uinū non scienter ad inducendum heresim sed per obliuionēꝫ uel negligentiam debet recuperari ab illo loco · Simili mō & prius apponere uinum·Dicunt tamen aliqui ꝙ ne generetur scandalum uinum non dꝫ apponi:sed qͦ dicunt primi uerius est·quia non dꝫ dimitti ueritas propter scādalū·quia si hec ueritas pretermitteretur·s·ꝙ non apponeretur uinum non posset dici uere hoc sacramentū cō mixtio corporis & sanguinis:sed si nō apponatᷣ aqua nō minus est sacramentum·Sed illi qui dimittunt illam per obliuionem peccant uenialiter·& illi qui dimittunt ꝑ negligentiam peccant mortaliter & grauiter sunt puniendi ¶ Seqtur noui & eterni testamenti·qa ex effusione sanguinis dn̄i nr̄i Iesu xp̄i testementū accepimus eterne hereditatis·De hoc testamento habetᷣ in Luca·xxii·Ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnū ut edatis & bibatis zc̄·¶ Sequitur mysteriū fidei·quia sine fide ecclesie non fit sacramentū neqꝫ sine fide pōt quis plene intelligerᷣ hoc sacramentū·¶ Sequitᷣ quotienscūqꝫ hoc feceritis in mei memoriam facietis·i· in memoriaꝫ mee passionis & mortis·Vnde aplꝰs ad Coꝛ·xi·c·quotienscunqꝫ corpus xp̄i manducaueritis & sanguinem eius biberitis mortem domini annūtiabitis·&c̄·¶ Nota ꝙ illa crux que fit sup panem cū dicitᷣ benedixit et fregit·significat ꝙ xp̄s passus est ſm corpus & animam ut totum hominem redimeret·¶ Sequitur septima pars Vnde & memores·In principio huius est signū beate passionis·Et debet tunc sacerdos manus extendere ad moduꝫ crucis·Et sequitur ibi inferius Resurrectionis·Et tunc debet illas parum erigere in signum ꝙ xp̄s inuictus leo resurrexit a mortuis·¶ Sequitur Sedet in celis gloriose ascensionis·Et tunc debet illas erigere in signum ꝙ deus & ho/

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

hostiam puram

mo ascendit ad celos. ¶ Sequitur hostiam sanctam ho/
stiam immaculatam. panem sanctum uite eterne. & cali
cem salutis perpetue. Dicitur aūt xp̄s hostia. quia conce
ptus est de spiritu sancto. Dicitur aūt panis uite eterne
quia est refectio angelorum. Dicitur calix salutis perpe/
tue quia est effectio uel refectio hōim. Potest aūt aliter
exponi ut dicat̄ hostia pura. quia xp̄s oblatus est ut nos
redimeret de fetiditate originalis peccati. ¶ Hostia sctā
dicitur quia uulneratus est ut effluerent sacramenta qui
bus significatur ecclesia. Hostia īmaculata dicitur quia
mortuus est ut nos liberaret a morte eterna. quia hoc est
nostrum uicium. Calix salutis perpetue quia est refectio
in ebrians in prima. ¶ Fiunt autem quinq₃ cruces super
hostiam. Tres prime dicuntur super utranq₃ speciem fi
eri. Quarta super speciem panis. Quinta super speciem
uini. Fiunt autem quinq₃ cruces in summa. quia quinq₃
fuerūt effusiones sanguinis christi. Prima in circūcisio
ne. Luce. ii. Secunda in sudore Luce. xxii. Tertia in fla/
gellatione. Quarta in crucifixione. Quinta in lateris ap/
tione. ¶ Sequitur octaua pars scilicet Propitiatio. Et sunt
in ista parte due clausule. In prima sunt duo notabilia.
quia ibi nominantur tres partes ueteris testamenti. scili/
cet. Abel. Abraam. & Melchisedech. in quibus sacramē
ta altaris figurantur. In secunda clausula dicitur per ma/
nus sancti angeli tui in sublime altare tuum in conspectu
diuine tue maiestatis Et exponitur sic. Omnipotens sem
piterne deus: iube hoc. i. panem transmuta. in sublimi al
tare tuum. i. in sanguinem & corpus filii tui. quia corpus
dictū est altare fm illud Exo. xx. c. Altare de terra facie/
tis mihi. Per manus angeli tui. i. per operatōem filii tui.
qui angelus dictus est Esaie. x. c. Et uocabitur magni cō
silii angelus. Scd̄a expositio est talis. Iube hoc. i. corpus
xp̄i & mysticū. phoc. i. ecclesiā militātem uel triūphan
te₃ q̄ dr̄ eccl'ia fm id Leui. Ignis in altari meo semp arde

ROMANISCHES SEMINAR HALLE

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

bit·i·feruor charitatis in ecclesia triũphanti·& hoc p manus angeli·i·per operatõem & uirtutem filii tui· Tertia expositio est talis·O tu deus hec nõbilia,& has orões iu be pferri·i·presentari in sublime altare tuum·i·in presentia curie celestis:& in cõspectu diuine maiestatis·& hoc per manus angeli tui uota nr̃a offerunt deo·Vnde Thobie·xii·c·dixit Raphael ad Thobiã· Cum orares obtuli orõem tuã deo·In fine aũt clausule dr̃·Corpus & sanguis xp̃i·& fit una crux super corpus·& alia super sanguinez Prima significat martyriũ xp̃i·Scd̃a martyriũ sanctoꝝ· ¶Seqtur nona pars·s·Memento·zc̃·In qua orat̃ pro defunctis·& in eodẽ ordine orandũ ẽ in hoc memento ut in aliis·Sed in una orat̃ pro defunctis·in alia ꝓ uiuis· Et notandũ ẽ ꝙ locus refrigerii lucis & pacis est locus paradisi·dr̃ locus refrigerii ꝓpter ardorẽ ignis inferni & purgatorii·Vnde de his dr̃ in p̃s· Deduxisti me per ignem & aquã & induxisti me in refrigeriũ·dr̃ locus propter tenebras inferni de quibus Mat·xxii·c·Mittite eas in tenebras exteriores·dr̃ locus pacis propter trãquillitatẽ mentis que ibi contra uermem conscĩe eoꝝ qui soluti nõ erãt Vnde dr̃ Esaie ul·Vermis eoꝝ non moriet̃· & ignis eoꝝ non extinguet̃·¶Sequit̃ decima pars·Nobis quoqꝫ peccatoribus·Hec uerba cũ dicit sacerdos tũdat suũ pectus ꝫm quosdã semel·qa xp̃s pro peccatis nr̃is semel mortuus est·ut pꝫ ad Ro·viii·ꝫm alios ter·in signũ ꝙ põt peccare corde ore & opere·Cũ dicit hec uerba dꝫ leuare uocẽ in altũ·in quo notat̃ confessio latronis·De quo Lu·xxii· Memento mei dñe dũ ueneris in regnum tunm·In hac cl'a petit sacerdos societatẽ sanctoꝝ qa enumerat noĩa sãctoꝝ·quia sacerdos legalis noĩa filioꝝ Israel hẽbat scripta·sicut hẽur Exo·xx·c· ¶Seqtur·xi·pars·s·per quẽ hec oĩa·In qua multa sunt notabilia·Primũ est qd̃ dicit apo· per quem oĩa·in quo notat̃ ꝙ oĩa per filium sunt creata· Vnde Io·i·c·Oĩa per ip̃m facta sunt·Scd̃m est ꝙ dicit sã

ctificas·in quo notat̃ ꝙ quicunq; sanctificat̃ p grãm xp̃i
sanctificat̃·Tertiũ est ꝙ dicit uiuificas·In quo notat̃ ꝙ
qcunq; uiuificat̃ per filiũ uiuificat̃·Quartũ est ꝙ dicit
Benedicas·p qd̃ significat̃ nobis ꝙ beatitudo celestis da
tur nobis p bñdictõem·Fiunt aũt tres cruces q̃ significãt
fidem Centurionis qui in morte xp̃i xp̃m uer̃ deum et
hoĩem confessus est·cũ dixit Math·xxxiii·Vere filius
dei erat iste·¶ Seqtur·xii·pars·Et prestas nobis·& tunc
discooperit̃ calix·in hoc significat̃ ꝙ aperta sunt nobis
que prius erant clausa in lege·¶ Seqtur·xiii·pars·Per ip
sum & cũ ipso·Fiunt aũt quattuor cruces·Primũ super
Per ipm·scdm super Cum ipso·tertiũ sup In ipso·Quar
tum sup in unitate·¶ Sequit̃·xiiii·pars q̃ incipit Orem9
& hz in se quattuor clausulas·Prima est Oremus·Scda ẽ
Pater nr̃·Tertia Sed libera nos·Quarta Pax dñi·Quin
ta Hec sacrosancta cõmixtio·In prima hortat̃ nos sacer
dos ad orandũ·In scda manifestat nobis xp̃s quis sit orã
dus & quid sit orandũ·Quis orandus Pater nr̃ qui es·
ẜm ꝙ dicit Ia·Oĩe datum optimũ·ut dictum est·Quid
orandũ·Petitões·vii·que sunt ibi·Et dicunt̃ ẜm aposto·
postulationes·Tertia clausula est·Sed libera nos·& dicit̃
in silentio in signum ꝙ xp̃s siluit a predicatione·¶ No/
tandũ ꝙ duo sunt in patena·& faciunt illa diaconus &
subdiaconus q̃ sunt notabilia·Quia diaconus tradit eaz
subdiacono·& significat ꝙ xp̃s contulit discipulis suis
ptãtem predicandi ł regnũ dei·Qd aũt in quibusdã eccle
siis tenet̃ discooperta significat ꝙ sacerdos per orõnem
orat in fide ecclesie·Qd aũt manus sacerdotis a diaconis
sustentant̃ dũ dicit Pater noster·significat ꝙ Hur & Aa
ron sustentabãt manus Moysi orantis deũ pro Israel qñ
pugnabat contra Amalech·ut pz Exo·xvi·c·Qd autem
iuuat diaconus sacerdotem deponere calicem in altari si
gnificat ꝙ Ioseph & Nicodemus deposuerunt corpus
xp̃i & posuerunt illud in monumentũ ut pz·Io·xx·c·ꝙ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

aūt diaconus osculatur dextꝝ humerum sacerdotis: significat ꝙ uult esse particeps laboꝝ· ut sit socius eterne retributōis. ¶ Cū aūt dicit sacerdos. Sed libera nos a malo. tradit subdiaconus patenā diacono & diaconus sacerdoti. & osculatᵉ eū in dextero humero. per qd significatᵉ ꝙ ipse uult esse socius in passione et in regno. ſm ꝙ dicit apl's. Si cōpatimur & cōregnabimus. Qd aūt sacerdos signat se patena & postea deosculatᵉ eam significat ꝙ in passione filii reconciliamur deo patri: & heredes erimus regni celestis. ¶ In fine aūt clausule istius dicit sacerdos Per dn̄m. & facit tres partes de hostia. unā ponit in calicem & duas ante. Facit aūt tres partes. Primā in memoriā trinitatis. Scđam in memoriā triplicis status xp̄i. Prima ē mortalis cū hoībus manēs. Scđa cū mortuis in sepulchro iacēs. tertia īmortalis ī celis exn̄s. Scđo frangitᵉ hostia in tres ptes in memoriā qd xp̄s passus fuit triplici pte corpis sui. s. manibus. in pedibus. & in latere. Tertio frangitᵉ hostia in tres ptes in signū ꝙ tres sunt ptes corpis xp̄i mystici. una ē in celo q̄ dr̄ triūphans. scđa ē in terris q̄ dr̄ ecclīa militās. tertia est in purgatorio q̄ dr̄ purgans. Que partes habentur per uersus sequentes.

Tres sunt ecclesie partes. pars prima laborat
In terra secunda uiuit. sed altera quiescit
Partem que restat clementior excoquit ignis
Ex quo tunc patet transitus ad requiem.

Viso q̄liter tres ptes fiunt de hostia. nunc uidendū est qd unaqueqꝫ ps significet. Dicendū ſm Inno. ꝙ prima pars sup patenā posita significat hos q sunt in celis. scđa exn̄tes in purgatorio. tertia q̄ mittitᵉ in calicē fideles adhuc uiuētes. ¶ Sequitᵉ q̄rta cl'a Pax dn̄i quā cū dicit sacerdos facit tres cruces cū parte hostie q̄ postea dꝫ poni in calice. tres cruces significant ꝙ xp̄s fuit in tertiū diem in sepulchro. ¶ Qd sacerdos dicit. Pax dn̄i. significat ꝙ xp̄s resurgens a mortuis dixit disciplis

suis Pax uobis·Io·xx·dicit ergo Pax dn̄i·i·pax tpalis sit
semper uobiscū in pn̄ti & eternalis in futuro·Chorus rn̄
dit·Et cū sptū tuo·optās sacerdoti etiā pacez sicut sibiipi
¶ Post hoc incipit sacerdos agnus dei· in quo notat̄ ꝙ
xp̄s ad tria uenit·primo ut liberaret nos a miseria culpe·
Scd̄o ut liberaret nos a miseria pene·tertio ut nobis da/
ret de plenitudine gr̄e·q̄tum ad duo ꝑma dicit̄ miserere
nobis·q̄tum ad tertiū dr̄ dona nobis pacē· Dicit̄ agnus
dei ꝑmo ideo·qa agnouit pr̄em obediēdo ei· un̄ apost·
ad philip·ii·xp̄s factus est pro nobis zc̄·Dr̄·n·agnus dei
ab agnoscendo·Dr̄ scd̄o agnus dei·qa agnouit matrē cu
rā de ea bn̄do·Io·xix·c·Ecce mater tua·Tertio agn9 dei
dr̄ quia pietate sua factus est pro nobis hostia·i·agnus·
Agnus·n·alio mō dicit̄ ab agnos grece qd̄ est martyriū
latine·¶ Seqt̄ quarta cl'a·s·hec sacrosācta cōmixtio·quā
cū dicit sacerdos ponit ptez hostie in calicē·& facit hāc
cōmixtionē ad designandū ꝙ corpus xp̄i non fuit sine
sanguine·aut sanguis sine corpe·scd̄o illam facit ad signā
dū ꝙ uez sacr̄m conficit̄ & spē panis & uini·p qd̄ xp̄us
inuit nobis ꝙ ultra iam non morit̄·facta cōmixtione &
finita or̄oe assumit sacerdos pacē a corpe xp̄i uel altari·
& dat diacono·& fit in signū ꝙ pax sptūalis data est a
xp̄o humano generi·Tūc diaconus dat pacē aliis · alii
dant inter se·in signū ꝙ oēs dn̄t habere pacē & maxīe
filii ecclesie·Per hāc rōem pōt queri q̄re pax non dat̄ in
missa pro de fūctis·defuncti aūt nō indigēt tpali societa
te & p consequēs nec tpali pace·¶ Seqt̄ pceptio corpo
ris & sanguinis dn̄i nr̄i Iesu xp̄i & ante corporis & san/
guinis perceptōem debet scire sacerdos orationes a san
ctis patribus institutas·Prima dirigitur ad patrez que In
cipit·Dn̄e Iesu xp̄e·alia ad sanctum spiritū que incipit·
Assit nobis q̄s dn̄e·uel Veni sancte sptūs ſm quosdam
Postea dz sacerdos meditare incarnatōem passionem et
uirtutem huius sacramēti·& sic cum maiori deuotōe &

orone debet percipere corpus xpi. & percepto corpore xpi dicat sacerdos hanc oroem. Corpus & sanguis &c. Post perceptoem corporis & sanguinis sumat sacerdos semel de uino uel bis. prout consueuit. Sed si casu aliquo debeat post perceptoem corporis & sanguinis celebrare nihil sumat de uino in prima missa. quia corpus xpi requirit ieiuniu. & sic sumpto illa sacri non aufert ieiuniu secus de absolutione uini. hoc iteru licet agere si celebrare uelis. ut in die natiuitatis xpi. ¶ Post hoc dicit Comunio: q sic appellatur ut coicemus. uel dr comunio. quia in primitiua ecclesia populus coicabat qualibet die. Sed propter peccatu circustans nobis statutum fuit. ut coicaretur ter in anno. s. in paschate. penthecoste. & natiuitate Sed modo precipitur omnibus ad minus in paschate. ut patet per. c. omnis utriusq sexus. de pe. & remis.

His finitis uidendum est de quarta parte misse: q dicta est Gratiaz actiones. In ista redit sacerdos ad altare ad dextru choz ipsius. in signum q iu dei in fine mundi conuertent. Postea dicit sacerdos collectas iuxta numez secretaz. Collecta aut qua dicit in fine misse significat q subsequens oratio est nobis necessaria sicut & antecedens. & illa ultima oratio significat q aduocatum habemus apud patrem. ¶ Item notandum est q sacerdos uertit se quinquies ad populu. quia christus in die resurrectionis quinqes apparuit discipulis suis. His dictis sacerdos uel diaconus dicit. Benedicamus domino. inuitans ad gratiaz actiones. Et post hec omnia debemus humiliari deo. In diebus festiuis dicitur. Ite missa est. Et est sensus. Ite ad propria. missa. i. christus missus est. & est sumptum a uetere lege ubi populus Israel licentiatus a rege & cito redibat ad propria Item in missa pro defunctis dicitur Requiescant in pace. in qua optatur eis quies eterna.

¶ Finis.

ROMANISCHES SEMINAR HALLE

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

epto corpore
z sanguis &c̄.
mat sacerdos
si casu aliquo
inis celebrare
orpus xp̄i re
ufert ieiuniū
ere si celebra
dicit̄ Cōmu
nunio . quia
libet die. Sed
fuit.ut cōica
.& natiuitate
in pascbate.
& remis.
parte misse:q̄
edit sacerdos
signum φ iu
sacerdos col
quā dicit in fi
nobis necesst
significat φ
n notandum
ū. quia cbri/
discipulis su/
enedicamus
ost beç om/
tiuis dicitur.
sa.i.christus
populus Isra
ia Item in
pace.in qua

4° C 1413

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Ink A 104

ULB Halle 3
004 725 239

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13

¶INCIPIT EXPOSITIO MISSE SECVN-dũ fratrem Hugonẽ Cardinalẽ ordĩs predicatoꝝ.

DIcit aplꝰs ad Ephesios.vi.c. Induite uos armaturã dei ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Hec armatura est uestis sacerdotalis significatiua uir-tutis sexdupliciter representatiua uestium xp̃i quibus in dutus fuit tp̃e passionis. ¶Primũ uestimentũ quo sacer-dos induit̃ est amictus quo caput tegit̃. Et significat salu tem q̃ per fidẽ tribuit̃. De hac aplꝰs ad Eph̃.vi. Galeã sa lutis assumite. Et repñtat cooptoriũ quo iudei uelabãt faciẽ dei xp̃i: dicentes. Math.xvi. Prophetiza nobis xp̃e quis ẽ q te pcussit. ¶Scd̃m uestimentũ quo tegit̃ corpus a sursum usq3 deorsum: ẽ alba qua sacerdos induit̃. Et si-gnificat spem q̃ ex grã puenit ecclesie sursum & ex me-ritis ecclesie deorsũ. De hac aplꝰs ad Ro.viii. Sepe salui facti sumus. Hoc repñtat uestem alba3 in qua illusit He-rodes eũ. Math.xxiii. Illusit & indutum ueste alba & re-misit ad pilatũ. ¶Tertiũ uestimentũ est corrigia uel cin gulũ: per qua3 significat̃ iusticia cuius duo sunt brachia inter se confligentia. s. declinare a malo & opari bonũ. Vnde xp̃s Esaie.xi.c. dixit. Et erit iustitia cingulũ lũboꝝ eius. Hec corrigia repñtat flagellũ cũ quo Pilatus Iesum flagellauit. ¶Quartũ uestimentum est manipulus qui in leua manu portat̃. Per quẽ fortitudo designat̃. q̃ cõtra aduersa debellat̃. De hac dicit aplꝰs. Fortitudo est uirtus recondens in pectus aduersitatis. Iste manipulus repñtat funẽ cũ quo ligatus fuit Iesus a iudeis cõprehẽsus. Vnde Io.xviii. Cõprehendentes Iesũ flagellauerũt eũ. ¶Quin tũ uestimentũ est stola siue orariũ q̃ h3 duo brachia pẽ dentia significãtia prudentiã et tẽpantiam. Vnde apl's ad Titũ. Sobrie & iuste & pie uiuamus in hoc seculo. Hec stola ligaturã significat qua ligatus fuit Iesus ad columnã ¶Sextũ uestimẽtum est casula p quã significat̃ charitas Nam sicut casula oĩa tegit sic charitas operit multitudi-

Amictus quid

Alba

Cingulum

Manipulus

Stola

Casula

BIBLIOTHEK DES ROM. SEM. HALLE

Farbkarte #13 B.I.G. Inches Centimetres Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015415-602656532-13
DFG